

START: Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

START: Bili ste posmatrač na izborima u BiH – gdje ste sve bili i šta ste uočili? Zašto je ta posmatračka misija važna?

Valentin Inzko: Da, obišao sam nekoliko biračkih mjesta na dan izbora u Čapljini. Generalno govoreći, izbori su provedeni u demokratskom okruženju. Incidente koji su prijavljeni, naravno, treba istražiti u skladu s uspostavljenim procedurama.

Svi izbori su važni. Čvrsto sam uvjeren da su izbori jedno od osnovnih, ali najmoćnijih instrumenata demokracije i žao mi je što mnogi građani nisu iskoristili to svoje pravo.

Na sastancima kojima sam prisustovao u posljednjih nekoliko mjeseci i nakon razgovora s mnogim ljudima iz svih sfera života, stekao sam osjećaj da su ovi izbori posebno važni za puno građana. Mnogi su mi rekli da žele vidjeti novu vrstu politike nakon izbora, politiku u kojoj su interesi građana na prvom mjestu. To je stav koji dijeli i međunarodna zajednica.

Činjenica da smo ove godine imali toliko broj posmatrača, posebno iz nevladinih organizacija, potkrepljuje ovaj utisak. Sve više ljudi u BiH uviđa koliko je važan izborni proces i ja pohvaljujem njihova nastojanja da osiguraju da proces proteče bez problema i u skladu sa zakonom. Nadam se da ćemo u budućnosti vidjeti i proširenje ovih napora.

START: Neke pobjede su tijesne i očekivati je mnogo prigovora – imate li neku preporuku za CIK BiH ili da budem konkretnija – kako kontrolisati CIK?

Valentin Inzko: Još uvijek nemamo konačne cifre, ali je jasno

da je utrka bila veoma tijesna na nekim mjestima i stoga je od krucijalnog značaja da Centralna izborna komisija nastavi raditi svoj posao profesionalno. Situacija u kojoj su rezultati veoma tijesni zahtijeva vrlo precizno prebrojavanje glasova. Ja sam uvjeren da je CIK u potpunosti svjestan svojih odgovornosti i da ima na raspolaganju sva sredstva za takve situacije.

Tijesne utrke koje smo vidjeli u nekoliko slučajeva pokazuju koliko svaki pojedini glas može biti važan. To svima onima koji su ostali kod kuća na dan izbora i omogućili drugima da odlučuju u njihovo ime šalje jasnu poruku o tome koliko je njihov glas važan.

START: Kako komentarišete rezultate izbora? Čime ste najviše iznenađeni?

Valentin Inzko: Građani BiH izrazili su svoju volju i ja to poštujem, bez obzira na konačne rezultate i moguće buduće koalicije do kojih može doći. Ono što je važno jeste da se nove vlasti posvete stvarnim životnim problemima građana, koje su oni isticali tokom predizborne kampanje i na protestima prošle godine i u februaru ove godine. Došlo je vrijeme da se provedu konkretne promjene putem reformi.

Moram priznati da sam zabrinut u vezi sa činjenicom da je skoro pola izbornog tijela odlučilo ostati kod kuće i ne glasati 12. oktobra. To nije dobar znak i u budućim izborima političke stranke moraju raditi više sa biračima da bi ih motivirale na učešće u izborima. Najbolji način da se vrati vjera birača u politiku jeste da buduće koalicije ostvare konkretne rezultate. To je vrlo jednostavno.

Također pozdravljam izrečenu namjeru Centralne izborne komisije BiH da detaljnije ispita veliki broj nevažećih listića i podnese izvještaj u vezi s tim.

START: Koliki uticaj na ovaj rezultat je imao angažman institucija međunarodne zajednice, prvenstveno ambasada SAD,

Japana i još nekih?

Valentin Inzko: Tvrdnje da je međunarodna zajednica izrazila podršku nekoj određenoj grupi stranaka jednostavno nisu istinite. Kandidati su koristili takve tvrdnje da skrenu pažnju sa stvarnih pitanja koja su trebala biti u samom središtu predizborne kampanje. Uvijek je lakše napadati ili kriviti druge nego ponuditi rješenja za stvarne probleme sa kojima se građani suočavaju. Je li se međunarodna zajednica pridružila pozivima upućenim građanima da izađu na izbore i da podrže kampanju zvanu na stvarnim pitanjima? Jeste, i to je i trebala uraditi.

START: Jesu li ovo promjene koje je priželjkivala međunarodna zajednica u BiH?

Valentin Inzko: Promjene koje međunarodna zajednica želi da vidi ne zavise od toga ko je osvojio koliko mjesta. Ono što mi želimo vidjeti jeste temeljita promjena načina vođenja politike u ovoj zemlji. Ko god formira buduće vlade morat će početi ispunjavati obećanja data biračima tokom predizborne kampanje, a odnose se na rješavanja njihovih životnih problema.

Prvo i osnovno, moramo vidjeti odlučne napore na stvaranju novih radnih mjesta i stvarnih pomaka prema evroatlantskoj integraciji. Na svim nivoima vlasti, količina posla koji čeka da se uradi je ogromna. Na primjer, moraju se odmah poduzeti koraci na otklanjanju negativnih posljedica proljetnih poplava koje se još osjećaju, mora se početi popravljati zanemarena socijalna i fizička infrastruktura ove zemlje i mora početi borba protiv pošasti nezaposlenosti, siromaštva i korupcije. To je ono što građani moraju imati na umu i ja za ovo držim odgovorne one stranke i zvaničnike koji budu formirali vladajuću koaliciju.

Građani su izabrali svoje predstavnike, ali ih mogu i zamijeniti na narednim izborima ako ne ostvare konkretne

rezultate. Ako političari budu osjećali da će ih birači pozivati na odgovornost za njihov izbor, veće su šanse da će raditi na tome da se ova zemlja vrati na pravi put i da krene u pravcu evroatlantske integracije. To je ono što građani žele i to je ono što međunarodna zajednica očekuje. Želim biti veoma jasan – međunarodna zajednica ima očekivanja od budućih koalicija, a to je da sada konačno moraju ostvariti rezultate.

START: Kakve promjene u RS-u očekujete s ozbiljnijim parlamentarnim prisustvom koalicije Domovina?

Valentin Inzko: Dajte da sačekamo i vidimo kakav je konačan sastav parlamenata na svim nivoima i nemojmo donositi nikakve preuranjene zaključke ili procjene. Prvi zadatak za pobjednike ovih izbora jeste da krenu u ozbiljne pregovore o formiranju vlada, na osnovu jasnog programa rada za naredne četiri godine, za čiju realizaciju bi se opredijelile buduće koalicije.

Smisao koalicije nije samo raspodjela pozicija, nego prije svega ostvarenje rezultata koji će koristiti svim građanima. To je lakmus papir.

START: Šta bi trebali biti prioriteti nove vlasti?

Valentin Inzko: Lista neriješenih pitanja je podugačka, počevši od vraćanja zemlje na evroatlantski reformski put pa sve do rješavanja pitanja poput npr. nezaposlenosti, nepotizma i korupcije. Ono što ja i međunarodna zajednica želimo vidjeti u narednih nekoliko mjeseci jeste konkretan napredak ostvaren u vezi s jačanjem vladavine prava. To podrazumijeva puno poštivanje i provedbu odluka Ustavnog suda, bilo da se radi o slučaju Mostara, bilo o pitanju državne imovine. U Federaciji želimo vidjeti konkretno djelovanje u vezi s ustavnom, institucionalnom i upravnom reformom, kako bi se smanjili troškovi vlade i ista bi se učinila efikasnijom.

START: Ima li OHR više ikakve mogućnosti protiv političara koji krše Dejton, diskredituju državu BiH ili iz bilo kog

razloga blokiraju procese donošenja odluka na bilo kom nivou vlasti u BiH?

Valentin Inzko: Izvršne ovlasti visokog predstavnika i dalje su na snazi. One mogu biti na raspolaganju po potrebi, ali to zapravo nije cilj. Naš je cilj da imamo vlasti koje u cijelosti poštuju Mirovni sporazum, rješavaju potrebe građana i rade na tome da se zemlja pomakne u pravcu evroatlantskih integracija.

Provokativne izjave kojima se dovodi u pitanje Mirovni sporazum nisu od koristi i dugoročno nanose štetu onima koji ih izjavljuju. Svi znaju da se postojeća ustavna struktura može mijenjati isključivo u skladu s procedurom predviđenom Ustavom BiH. Nema ponovnog iscrtavanja, tj. revidiranja mapa. Cilj je da se učini da se ova zemlja ponovo aktivira i vrati natrag na put ka evroatlantskim integracijama.

START: Milorad Dodik je više puta rekao da je važno da Rusija štiti interese RS u PIK-u, a ruski ambasador u BiH je ranije izjavio da je ruski nacionalni interes da BiH ne uđe u NATO. Kakvog smisla između ove dvije činjenice ima Vijeće za provedbu mira (PIC) ili OHR?

Valentin Inzko: Tokom niza godina, Rusija je igrala konstruktivnu ulogu u Upravnom odboru Vijeća za provedbu mira i očekujem da ćemo i dalje raditi zajedno za dobrobit Bosne i Hercegovine i njenih građana. Što se tiče težnji Bosne i Hercegovine da se pridruži NATO-u, dopustite mi da vas podsjetim da je 2007. godine Predsjedništvo BiH jednoglasno ovlastilo Ministarstvo vanjskih poslova da otpočne saradnju s NATO-om u cilju ostvarivanja punopravnog članstva. Predsjedništvo BiH je 2009. godine, za vrijeme predsjedavanja srpskog člana, podnijelo formalnu aplikaciju BiH za dobijanje akcionog plana za članstvo. U svom pismu, Predsjedništvo je naglasilo opredijeljenost BiH da postane punopravna članica NATO-a. To je bila odluka Bosne i Hercegovine i njenih institucija. Očekujemo od BiH da u tom pogledu ostane

dosljedna preuzetim obavezama

START: Iz Vlade RS najavili su da će odmah nakon izbora otvoriti pitanje neovlaštenog angažmana FBiH u njihovim unutrašnjim procesima, jer je osigurala novac za alternativni prostor za nastavu na bosanskom jeziku za osnovce iz nekoliko škola u tom entitetu – kako riješiti pitanje bosanskog jezika u RS?

Valentin Inzko: Prije svega, treba doći do formiranja nove vlade. Drugo, pravo svakog djeteta jeste da dobije adekvatno obrazovanje. Razočarani smo zbog toga što su nadležne vlasti na svim nivoima ostvarili tako malo napretka u realizaciji pozitivnih promjena koje su neophodne kako bi se to pravo u potpunosti ispoštovalo.

Više je trebalo biti urađeno prije početka školske godine u pravcu rješavanja svih otvorenih pitanja. Činjenica da Konferencija ministara obrazovanja još uvijek nije izradila trajna dugoročna rješenja u obrazovanju ne oslobađa ni jednog nadležnog ministra njegove lične odgovornosti da djeluje kako bi osigurao da osnovno pravo djece na obrazovanje bude ostvareno na način koji je nediskriminatorni i inkluzivan.

Situacija u Konjević Polju i Vrbanjcima ilustrira potrebu da na ovim stvarima treba hitno raditi i očekujem da će nova Vlada RS, nakon što bude formirana, ponovo stupiti u direktan dijalog bez ikakvog odlaganja.

START: Kako vidite angažman nevladinih organizacija u BiH i da li neke od njih svojim angažmanom otvaraju pitanje svrsishodnosti postojanja nevladinog sektora?

Valentin Inzko: NVO sektor je važan faktor u svakom demokratskom društvu, a to je tako i u slučaju Bosne i Hercegovine. Postoje mnoge vrste NVO-a i istina je da su neke efikasnije od drugih. Umjesto što vide civilno društvo kao prijetnju, vlade ga trebaju doživljavati kao temeljni element za izgradnju stabilne demokratije koju treba njegovati, a ne

prekomjerno regulirati. Vlade bi trebale tragati za mogućnostima da rade u partnerstvu sa NVO. Svaka zdrava demokratija treba biti osnažena čvrstim i aktivnim civilnim društvom. Organizacije civilnog društva su potrebne za formuliranje građanskog nezadovoljstva, promoviranje dijaloga, pa čak i pružanje usluga. One mogu biti djelotvorna arena, van stranačke politike, za debate o politici i za traženje odgovornosti lidera. U potpunosti podržavam sve veću ulogu civilnog sektora i NVO-a. Ono što sada trebamo uraditi jeste da svi u zemlji udružimo snage. Radeći zajedno i radeći naporno, ova zemlja može svojim građanima ponuditi dostojanstven život i budućnost u kojoj će Bosna i Hercegovina zauzeti svoje zasluženno mjesto u Evropskoj uniji. Ovo je prilika za novi početak, za bolju budućnost, stoga pokušajmo je zgrabiti objema rukama.